

F R E D N I N G S F O R S L A G

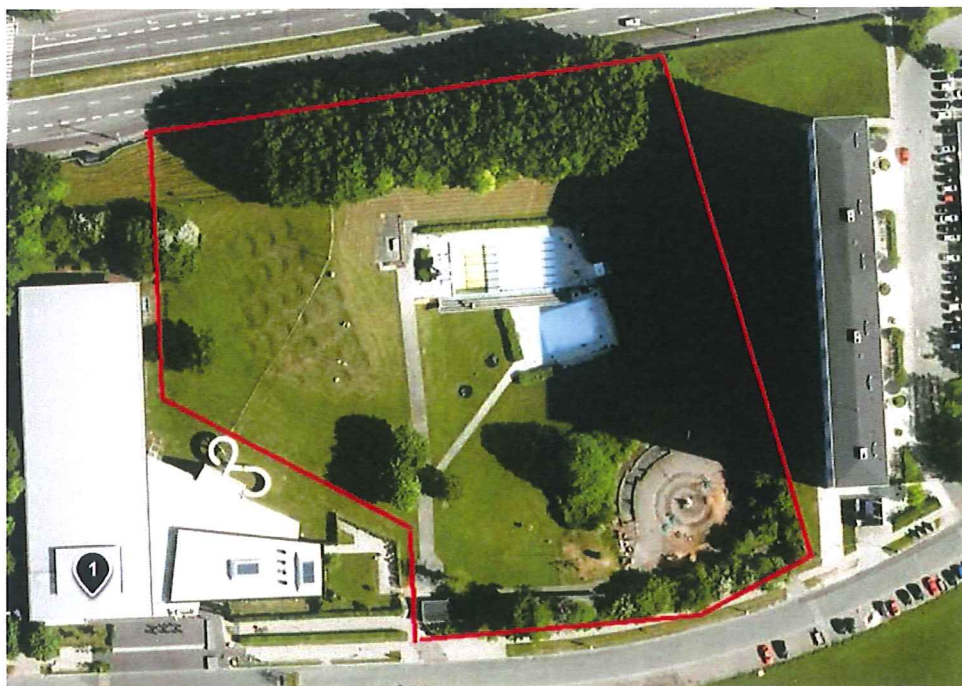
VESTBAD

RØDOVRE OG BRØNDBY KOMMUNER KOMMUNE

Forslagsstiller:	Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur
Bygningssynsmøde:	16.03.2017
Journalnummer:	17/01977 – Jannie Rosenberg Bendsen
Kommune:	Rødovre og Brøndby Kommuner
Adresse:	Kommune Nørrekær 22, 2610 Rødovre og Nykær 26, 2605 Brøndby
Matrikel nr:	8ez Rødovre By, Hendriksholm og 6k Brøndbyøsterby, Brøndbyøster
BBR-nr:	045593
Ejer:	Rødovre og Brøndby Kommuner
Betegnelse:	Vestbad
Komplekstype:	Idrætsanlæg
Opførelsesår:	1957-58
Omfang:	<i>Vestbads to udendørs svæmmebassiner og vandlegeplads, den tidligere kioskbygning og parken.</i>

OMFANG AF FREDNINGSFORSLAG

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Vestbad er opført henover to matrikler, hvis fælles grænse går nord-syd midt i anlægget. De to matrikler ligger i henholdsvis Brøndby og Rødovre kommuner. Vestbad ligger mellem Roskildevej og Nørrekær og er omgivet af to almene bebyggelser, Nygårdsparken og Milestedet.

Det samlede anlæg består af:

- En overdækket svømmehal fra 1970 med en tilbygning fra 2006. Herfra er der adgang til parken og friluftsbadet. Disse bygninger indgår ikke i fredningsforslaget.
- En park, der omslutter hele anlægget.
- To udendørs svømmebassiner, et stort og et mindre.
- Omklædnings- og teknikrum under det høje og største bassin
- En spiralformet vand- og trafiklegeplads til mindre børn.
- En træbygning med servicelokaler til medarbejdere.

Friluftsanlæggene ligger i Rødovre Kommune; den overdækkede svømmehal, servicebygningen af træ og parken med en skråning med græs og mange mindre halvmåneformede opholdsrum ligger i Brøndby Kommune.

Friluftsbadet består af to bassiner konstrueret i beton, der er anlagt i parkens nordlige del og skærmet af jordvolde. Det største svømmebassin er 25 meter langt. Syd for det store bassin ligger børnebassinet på 10 x 15 m i samme højde som det omgivende terræn, men ca. 2,5 meter lavere end det store bassin. Begge bassiner er omgivet af terrasser med nyere kvadratiske betonfliser. På det øverste niveau, mod nordvest, er der indrettet en særskilt terrasse med bordtennisborde. Terrassen ligger fem trin højere end terrassen omkring det største svømmebassin og adskilles herfra af et staudebed med høje kanter af tidstypiske plantestensmure. Lavt klippede hække omgiver det store bassin på tre sider, mens der omkring det mindste bassin er hække mod syd og vest. Inden man træder ind på bassinernes terrasser fra den omkringliggende park, passerer man et fodskyllebassin, kaldet vandgrave på tegningerne. Der findes tre til det største svømmebassin, et mod øst og to mod vest.

Det største svømmebassin er anlagt parallelt med en græsklædt tribune med tilskuerpladser på volden langs Roskildevej, mens det mindre børnebassin er drejet en anelse i forhold til det store. Syd for det store svømmebassin skyder en tilskuertribune sig ud fra terrassen, så den svæver over flisearealet omkring børnebassinet. Tilskuertribunen har betontrin som er båret af 10 blåmalede betonsøjler, der står på børnebassinets fliseareal og åbner sig i en y-form med den ene arm vandret ind på svømmebassinets kant og den anden skråt op i

luften til at bære siddeelementerne. Betontribunens stødtrin er lavet af plexiglas. Den svævende tribune har tre sidde trin. I begge ender af tribunen er der adgangstrapper, som opstår, fordi der er indsat yderligere tre trappetrin, så takten bliver trappetrin, sidde trin, trappetrin osv. Ved midten af det største svømmebassin er placeret et nyere skur til livreddere og dommere med plexiglassider og ur på taget. Langs siderne og øverst på tribunen er der et hvidmalet værn, som består af stålrør. Imellem rørene er der sektioner med gitterhegn. Værnet har blødt afrundede former.

Det store svømmebassin er dybest mod vest (3,9 m) og lavere mod øst (0,9 m). Bunden laver en elegant bue fra dyb til lav. Bassinkanten er markeret med en blåmalet kant hele vejen rundt. Ved bassinets dybe ende findes en et-meter-vippe og et udspringstårn med platforme på henholdsvis 3 og 5 meter. På 3 m platformen er der en vippe. Adgangen til udspringstårnet sker via fælles metaltrappe med træ-trin, de to udspringsplatforme ligger på hver side af trappen, og platformene bliver båret af hver sin blåmalede søjle. Søjlerne mødes og danner et vredet V. Dette V er V'et i Vestbads logo. Trapper og værn på tårnet er hvidmalede og med runde rør og buede hjørner.

Svømmebassinets sydvendte side er bygget som en riflet, betonstøbt væg ved børnebassinets terrasse. Niveauforskydningen mellem de to svømmebassiner giver mulighed for at se ind under vandet i det høje bassin. Der er tre store vinduer med blåmalede skodder og fire køjer, hvorfra man kan betragte svømmerne under vandet. Længst mod øst, efter sidste tribunesøjle, er der et vandteknikum, som betjener de to bassiner. Ved siden af er der omklædnings- og toiletfaciliteter, som p.t. er lukkede. Væggen er malet lysegul, og vinduerne har blå skodder. Vandteknikum og pissoir findes bag hvidmalede porte, toiletterne findes bag hvidmalede døre. Over både døre og porte er der en vinduesåbning uden glas. Alle rummene har terrazzogulv.

Børnebassinet har en vanddybde på 0,9 m i østenden, mod vest er der trappetrin i hele bassinets bredde. En blåmalet kant skiller børnebassinet fra terrassen hele vejen rundt. Fra børnebassinet er der mod vest direkte adgang til resten af parken, mens den østlige del er gravet ind i jordvolden. På den kant, der opstår ned mod terrassen, er der et værn tilsvarende det, der er på den svævende tribune med rør foroven og forneden og gittersektioner imellem. Bagvæggen mod øst er bygget af betonblokke. Ved siden af børnebassinets terrasse er der en hæk, der skærmer mod resten af parken. Der er adgang til børnebassinet fra hver side af hækken, begge steder passerer man fodskyllebassiner med blå opkanter og hvid bund, begge ligger mod vest, fordi der ikke er adgang fra øst. De er konstrueret således, at der er overløb i begge sider, hvorved græs og blade bliver skyllet over kanten og ikke kommer ned i svømmebassinet. Der er desuden en udenørs bruser ved det ene fodskyllebassin ved børnebassinet.

Vandlegepladsen, der ligger mod sydøst, bliver kaldt Vandhønen. Den er anlagt i en spiralform med et mosaikspringvand formet som en hane i midten. Vandspiralen er støbt i beton og asfalt og har bløde former og ender i fem små bassiner med lige kanter. De små bassiner fortsætter spiralformen, men forskyder sig en smule i forhold til hinanden. Efter et lille afbrud i spiralen er der yderligere to små bassiner med indbyrdes forskydning, som oprindeligt blev brugt til sandkasse. Der findes fem små, grønne broer over vandspiralen og flere trafikskilte i miniformat. Vandlegepladsen er skærmet fra resten af Vestbad med nyere beplantning og en lille vold. Planterne er nu vokset høje, men var oprindeligt så lave, at man kunne se over dem. Legepladsen er pt. lukket pga. nye krav til vandudskiftningen.

Kioskbygningen ligger mod Nørrekær og er en smal, lav træbygning, med y-formet tværsnit i den ene ende og med ensidig taghældning i den anden. Bygningen er en uisoleret trækonstruktion med stolper og spær, som er synlige indvendigt og beklædt med et lag brædder. Gavl og facader mod vejen er i dag helt lukkede med en lodret bræddebeklædning. Det østligste fag er dobbelt så bredt som de andre og indeholder en garageport. Herefter kommer otte fag med bræddebeklædte døre, to vinduesfag, to døre, to vinduesfag, og mod vest er der seks vinduesfag inden tilbygningen. Kioskbygningen har en gitterport, der var den oprindelige indgang til Vestbad. Den har et rudeformet mønster. På den oprindelige del er der et bånd mod taget opdelt i de 23 fag, hvori der er plader i de ni vestligste og det østligste, mens der er rudeglas i de resterende. Over de seks sammenhængende vinduesfag er tagudhænget større end på resten af bygningen og danner derved et lille halvtag, som markerer, hvor der oprindeligt var udsalg fra en kiosk. Facaden mod selve haven er bevaret som oprindelig. Bygningen er udvendigt malet lyseblå, mens detaljer som vindskeder, sternbrædder, vindueskarme og -rammer samt porten i den vestlige ende er hvide.

I det indre af bygningen findes et toilet med håndvask og køkkenfaciliteter af ældre dato. Gulvet er støbt med terrazzobelægning. I tilbygningen er gulvet det samme som på flisearealet foran. I opholdsrummene er der linoleumsgulv. Oprindeligt var her billetsalg, i dag bruges træbygningen til opbevaring af bl.a. vejsalt og ekstra møbler, ligesom parkens gartner og svømmeklubben har lokaler her.

Den omgivende park strækker sig over begge matrikler; mod vest og sydvest danner svømmehalsbygningen en væg, og mod nord og nordøst lukker en jordvold af mod Roskildevej. Hele anlægget er omgivet af græsklædte jordvolde mod nord, øst og vest, lægivende beplantning af eg og tjørn, enkelte fritstående træer, klippede hække omkring de to bassiner samt en stor græsflade til boldspil og ophold. På den nordlige jordvolds sydlige side er der indbygget en græsklædt tribune med

siddepladser for publikum. Tribunen har forkanter af beton, og i hver side er der en trappe med trædesten. I den vestvendte bakke er der i græsset formet mindre halvmåneformede rum i et præcist mønster. Disse rum er til lidt mere privat ophold og solbadning. Mod øst er jordvolden formet som en fladere skråning med græs. En større beplantning med lægivende træer er anlagt på toppen af den nordlige og østlige skråning. Mod sydøst udvider træbæltet sig ned ad skråningen og omslutter den spiralformede vandlegeplads på alle fire sider.

Langs matrikelgrænsen midt i parken er der en sti med betonfliser. Stien går fra træbygningen til svømmebassinet. Knap halvvejs er der en skrå sidesti til børnenes svømmebassin. Fra træbygningen er der et flisebelagt areal til den spiralformede vandlegeplads. Der er tre ahorntræer og et større træ, hvor stien deler sig. Imellem stierne og bassinerne er der to trampoliner nedgravet, som ikke medtages i fredningsforslaget.

— VEDLIGEHOLDELSESTILSTAND

Anlægget er overordnet i en rimelig vedligeholdelsestilstand, men kræver generelt enten en opretning eller istandsættelse.

Den tidligere kioskbygning trænger overordnet til en istandsættelse, da størstedelen af bygningen ikke bliver anvendt.

Vandlegepladsen med hanen er ude af drift og trænger til en gennemgribende opretning og istandsættelse.

Skråningen med de halvmåneformede solbadningsrum trænger til en lettere opretning i jord og græs så den fremstår skarpere.

Belægningerne omkring bassinerne trænger til fornyelse.

— BYGNINGSHISTORIE

Vestbad er anlagt af Brøndby og Rødovre Kommune i fællesskab i 1957-58 som friluftsbad og park. Bassinerne tjente ligeledes som branddam for civilforsvaret. I 1970 blev der i tilknytning til friluftsbadet opført en overdækket svømmehal, som fik en tilbygning i 2006. I 2012 blev den spiralformede vandlegeplads kaldet 'Hønen' lukket, fordi bassinets vandudskiftningsanlæg ikke kunne leve op til myndighedernes nye krav til et sådant. Vandhønen er oprindeligt skænket af rødovreborgeren Poul Christensen.

Friluftsbadet er tegnet af Arkitektkontoret i Rødovre Kommune ved Børge T. Lorentzen, der var stadsarkitekt i Rødovre Kommune fra 1954-80. Han var en central person i perioden, hvor Rødovre udviklede sig fra at være en landkommune til en moderne forstad. Han var arkitekt på flere ungdomsbyggerier, herunder ungdomsbyen i Islev, skoler, og andre idrætsanlæg foruden Vestbad. Han var desuden

stærkt medvirkende til, at Rødovre i dag har nogle af de mest markante bygninger og anlæg fra 1950-60'erne såsom boligbyggeri, erhverv og offentlige institutioner.

Det blev tidens mest prominente havearkitekt, professor C. Th. Sørensen, der tegnede landskabet. C. Th. Sørensen arbejdede sammen med mange af tidens bedste arkitekter og skabte i samarbejde med dem mange epokegørende landskaber og smukke haveanlæg. Mange er kendte og synlige i det offentlige rum, men parken omkring Vestbad er knap så kendt. I 1930'erne fungerede han stort set som fast landskabsarkitekt ved boligselskabet fsb's boligbebyggelser, hvor især hans ideer om gode uderum beregnet på børns udfoldelsesmuligheder stod stærkt. Samarbejdet med almene boligselskaber fortsatte efter krigen, hvor især landskabet ved Bellahøjbebyggelsen har væsentlige kvaliteter. I forbindelse med opførelsen af den almene boligbebyggelse Milestedet i Rødovre tegnede han de omgivende grønne områder, og det var således oplagt at bruge ham som landskabsarkitekt, da Børge T. Lorentzen i 1957 tegnede friluftsbadet. Som ved Bellahøjbebyggelsen forstod han at bruge de enorme jordmængder, der blev i overskud som følge af udgravningerne til Milestedet. Hvor overskudsjorden på Bellahøj blev til et amfiteater, blev jorden fra Milestedet til støjdæmpende jordvolde og skråninger, lægivende plantninger og gode rum til solbadning og leg med vand for de mindre børn. Den store skulptur i centrum af den spiralformede vandlegeplads "Hønen" blev skabt af hans gode kollega havearkitekt Junggren Have.

Kioskbygningen var oprindeligt 25 m lang, 3,5 m bred og en etage høj, men den blev udvidet med ca. 13 m. mod vest i 1966. Oprindeligt var facaden mod syd opdelt i 23 fag.

— KILDER

Fredningsforslag Vestbad af Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur fra 2014.

— PLANBESTEMMELSER/KOMMUNEATLAS

Lokalplan 108 for boligområdet Milestedet Rødovre Kommune, hvor der redegøres for, at Vestbad er tænkt som en del af områdets grønne karakter. Det kategoriseres som delområde 6D01, hvor følgende ramme gælder for lokalplanlægningen. Fremtidig anvendelse: Friluftsbad, svømmehal, max bebyggelsestæthed 30 % andet: stationsnært beliggende område.

Byplanvedtægt 8 for området af Brøndbyøster nord for Vestbanen: Der er ingen bestemmelser, der vedrører Vestbad i pågældende lokalplan.

MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi ved Vestbad er knyttet til det samlede anlæg med grønne omgivelser i form af græsplæner, solgryder, græstriber og beplantninger, der sammen med svømmebassinerne, tribune, kioskbygning og omklædningsfaciliteter danner en fin og helstøbt helhed. I den store skala fungerer anlægget som en oase skærmet fra de travle og støjende omgivelser ved hjælp af en jordvold mod Roskildevej og nabobygningernes næsten rektangulære rammer for anlægget. Anlægget fungerer således som et selvstændigt åndehul med plads til leg, solbadning, afslapning og ikke mindst svømning under åben himmel både sommer og vinter. I den lille skala fungerer opdelingen i forskellige rum med bassiner i forskellige størrelser som små oaser, der understreges af solgrydernes halvprivate rum.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi ved Vestbad er relateret til det samlede anlæg med svømmebassiner, omklædningsfaciliteter, den tidligere kioskbygning og parken som et velbevaret og fremragende eksempel på et anlæg til fritidsaktiviteter opført i anden halvdel af det 20. århundrede. Det øgede antal af fritidsanlæg hang sammen med, at danskerne løbende fik mere fritid. Danskernes ugentlige arbejdstid blev således fra slutningen af 1950'erne gradvist nedsat, mens feriedagene blev øget, hvilket betød, at den almindelige dansker fik mulighed for selv at bestemme over en større del af sin tid. En del af den tid blev brugt på motion. Vestbad kan således ses som et udtryk for den stigende bevidsthed om, at det var nødvendigt at skabe fysiske faciliteter, som danskerne kunne nyde godt af i deres fritid. I Vestbad kunne de besøgende i alle aldre således tilbringe en hel dag med at svømme, lege, solbade og socialisere. Der var mulighed for at klæde om, bade og købe forfriskninger.

Herudover er Vestbad et udtryk for, at politikerne i anden halvdel af det 20. århundrede for alvor fik mulighed for at realisere visioner og tanker fra mellemkrigstiden om, at det både var sundt og nødvendigt at bevæge sig. Lys og luft for alle mennesker var de altoverskyggende mål. Det betød, at politikere og arkitekter havde fokus på at skabe bedre byer og ikke mindst boliger, hvor målet var et større lysindfald i boligerne og grønne områder omkring boligerne, hvor beboerne kunne opholde sig i frisk luft.

Der er endvidere kulturhistorisk værdi knyttet til friluftsbadets beliggenhed mellem to store almene bebyggelser, der begge stod færdige i slutningen af 1950'erne. I midten af 1950'erne, hvor boligbebyggelserne, der er opført i beton med relativt mange lejligheder, blev projekterede, var omgivelserne stadig en vigtig del af den samlede bebyggelse. Omgivelserne omkring de almene bebyggelser bestod oftest af græsplæner, bede med planter, solitære træer samt opholdsrum med bænke og legepladser. Et friluftsbad var således ualmindeligt, og det ses ikke ret mange andre steder i Danmark. En af årsagerne var, at der på dette tidspunkt kun var få kommuner i Danmark, der både havde politisk vilje og økonomi til at opføre et så arkitektonisk gennemført friluftsbad som Vestbad. Blandt de andre danske friluftsbade fremstår Vestbad således som et af landets måske bedst designede og et af de mest velbevarede. Herudover er Vestbad et fremragende eksempel på Rødovre og Brøndby kommuners velfærdspolitik og sans for vigtigheden af en høj arkitektonisk kvalitet. Rødovre Kommune havde som en af de første og få forstadskommuner en stadsarkitekt ansat. Dette vidner om det høje ambitionsniveau, kommunen havde i forhold til sine byggede omgivelser og dette afspejles i hele kommunen ikke mindst i Vestbad, hvor daværende stadsarkitekt Børge T. Lorenzen stod for formgivningen. I Brøndby Kommune opførte arkitekten Kay Fisker en større almen boligbebyggelse, Brøndbyparken, ved Brøndbyøster Station og arkitekten Sønn Eske Kristensen tegnede i slutningen af 1950'erne Brøndbys nye rådhus.

Herudover er der kulturhistorisk værdi knyttet til Vestbads placering i to københavnske forstadskommuner, der vidner om udviklingen af de københavnske forstæder i 1950'erne med især boligområder og fritidsanlæg af høj arkitektonisk kvalitet. Vestbad kan dermed ses som et udtryk for udviklingen af efterkrigstidens velfærdssamfund.

Endelig er der kulturhistorisk værdi relateret til Vestbads tidstypiske arkitektoniske udtryk med rene linjer blandet med organiske former.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi ved Vestbad er overordnet knyttet til det samlede anlæg, hvor bassiner og landskab fremstår som en samlet arkitektonisk helhed. Det kuperede landskab med græsklædte skrånninger og bakker i bløde og velformede kurver omslutter på organisk vis de to regulære svømmebassiner samt trafik- og vandlegepladsen.

Der er endvidere arkitektonisk værdi relateret til udnyttelsen af højdeforskellen, der kommer til udtryk i anlæggelsen af de to svømmebassiner i hvert sit niveau. Det betyder, at niveauforskellen kan udnyttes til spektakulære kig ind i det største svømmebassin og den fi-

ne formmæssige detalje, hvor bassinerne er drejet en anelse i forhold til hinanden. Hertil kommer, at bassinernes skæve vinkling på hinanden giver en, i friluftsbassiner, sjældent fundet oplevelsesrigdom.

Derudover er der arkitektonisk værdi knyttet til selve formgivningen af alle tre svømmebassiner med små detaljer som det største bassins elegante bue fra dyb til lav, skvulperander, overskyldsbassiner og vandlegepladsens bløde former i spiralform med det centrale midtpunkt, Hanen.

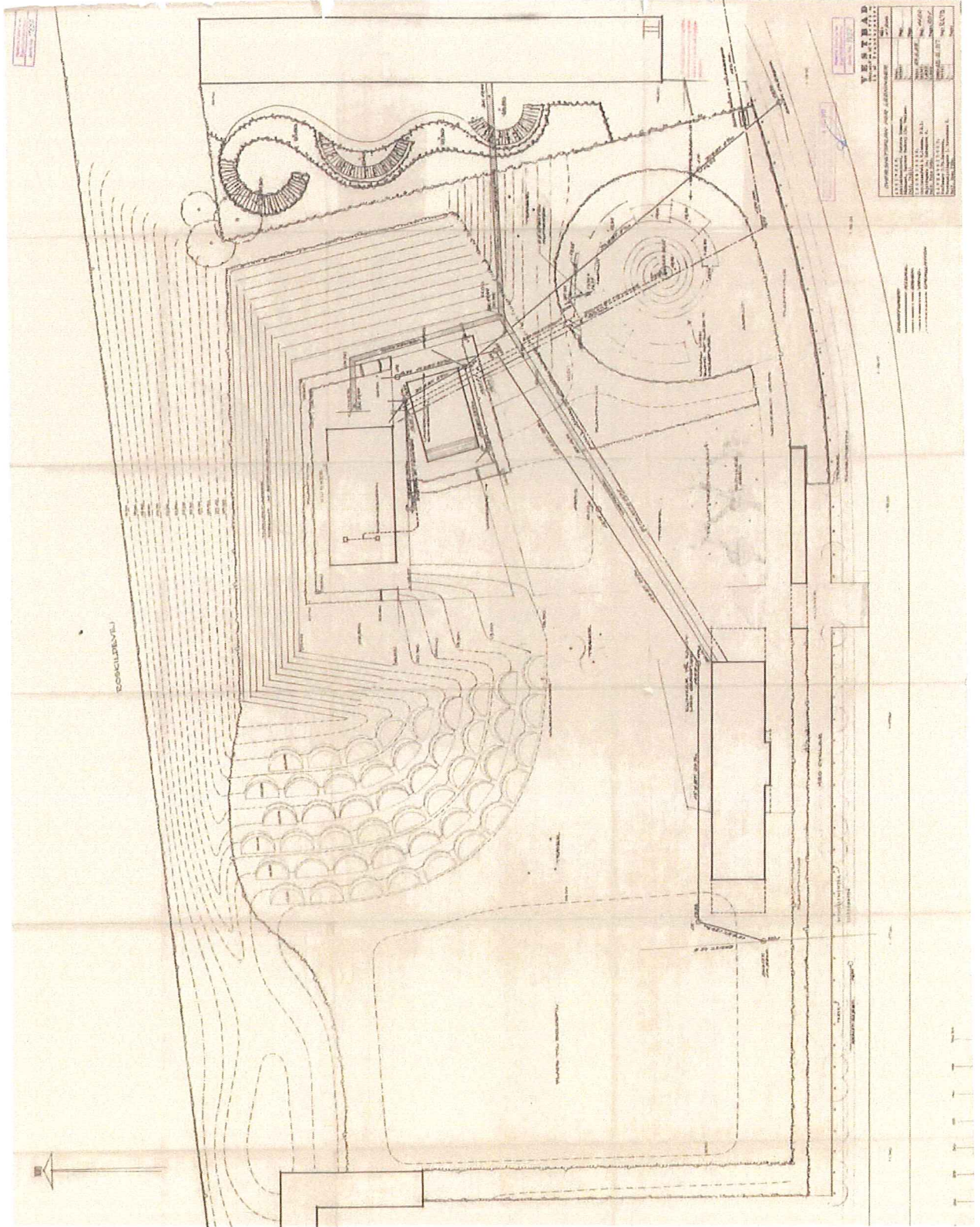
Den arkitektoniske værdi er på bygningsmæssigt niveau knyttet til disponeringen af omklædningsfaciliteterne under det høje bassin, som betyder, at man opnår en enkel og naturlig sammenfletning af funktionerne, der fremstår gennemarbejdet og dermed giver anlægget en høj grad af funktionalitet for badegæster, besøgende og ansatte.

Herudover er der arkitektonisk værdi relateret til formgivningen af den svævende tribune og udspringstårnet, der fremstår tidstypisk med en blanding af skarpe kanter og bløde former, som giver et dynamisk og futuristisk udtryk. Betontribunen har et meget let udtryk, fordi stødtrinene er lavet af plexiglas og derfor ikke ses.

Hertil kommer gitterporten, der var den oprindelige indgang til Vestbad. Den har et rudeformet mønster, der formgivningsmæssigt er meget tidstypisk og som danner en fin sammenhæng med vippetårnets udformning. Anlægget har generelt en høj detaljeringsgrad som bliver understreget af materialevalget og farvesætningen. Alle farverne er tillige med til at understrege funktionen. Den lyseblå farve understreger vandets svalende, kølige og rene karakter. Den lysegule farve på den sydvendte væg intensiverer solen, og de hvide døre, kanter og hegn understreger det rene og friske.

Endelig er den arkitektoniske værdi knyttet til formgivningen af landskabet, hvor især den sydvestvendte skråning med de halvmåneformede rum til solbadning og mere privat ophold står frem som noget særligt. Solpladserne er formet i jord og anlagt i fem rækker langs med højdekurverne i et sirligt og præcist mønster. Hertil kommer, at udformningen af den sydvendte skråning og anlægget af tilskuerpladser til brug for publikum ved svømmekonkurrencer tillige har en kunstnerisk fin bearbejdning af de givne forhold og udnyttelse af stedets egenskaber. Havearkitekt, professor C. Th. Sørensen skabte på baggrund af overskudsjord et unikt og funktionelt opholdsrum for de mange.

— TEGNINGER

Plan over hele området med Vestbads svømmebassiner, bygninger og grønne områder.

— BILLEDDOKUMENTATION

Det store svømmebassin med boligbebyggelse i baggrunden.

Tribune ved det store svømmebassin.

Vipperne i den karakteristiske blå farve og form.

Det grønne område med tilskuerpladser omkring det store svømmebassin.

Detalje fra det store svømmebassin.

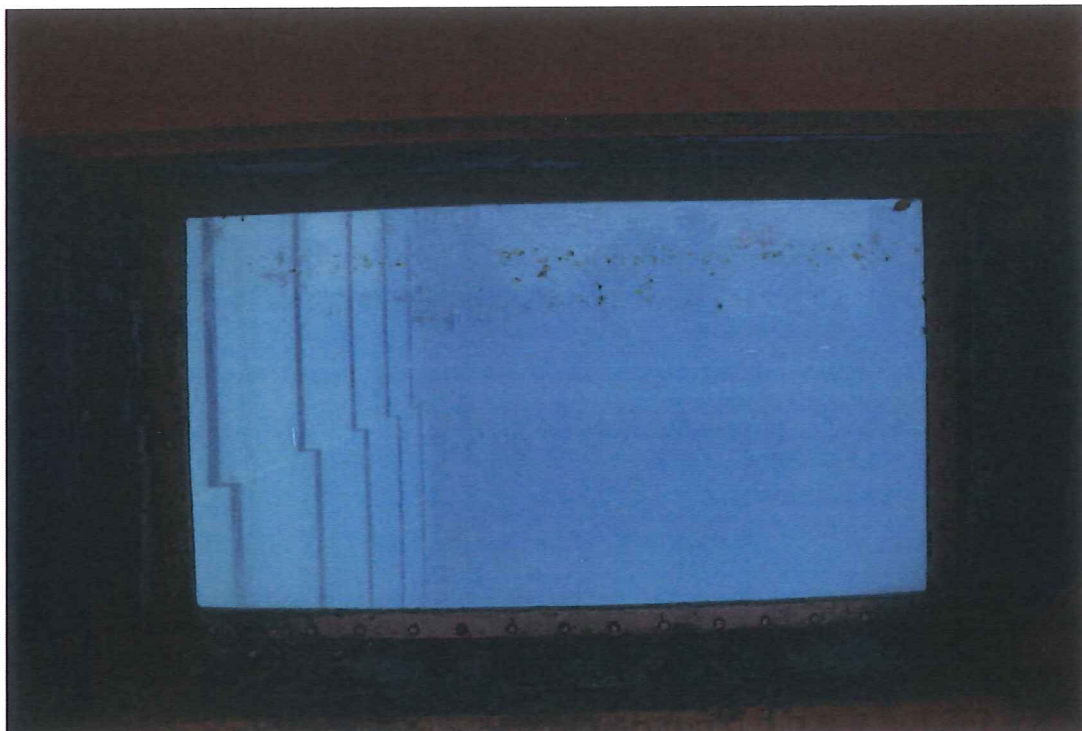

Det store svømmebassin med tilskuerpladser og vippe samt boligbebyggelse i baggrunden.

Konstruktionen under det store svømmebassin med vinduer, hvor man kan kigge ind i bassinet.

Vindue i siden, hvor man kan se ind i bassinet.

Rundt vindue med kig ind i det store bassin.

Toiletfacilliter og det lille svømmebassin.

Det lille svømmebassin med det store bassins tilskuerpladser og toiletter i baggrunden.

Skyllebassin til det lille bassin.

Vandlegeplads med bassin til de mindste børn med den karakteristiske vandskulptur.

Vandlegepladsen med små broer og figurer.

Bro og trafikskilt.

Trafikskilte i vandlegepladsen.

Den tidligere kioskbygning med en nyere tilføjelse.

Den tidligere kioskbygning, hvor der var billetindgang.

Den tidligere kioskbygning bliver anvendt til opbevaring.

Den tidligere kioskbygning med nyere tilføjelse.

Den tidligere kioskbygning.

Stien, som fører ind til svømmebassinerne.

Den nyere indendørs svømmehal.

Bakken med C. Th. Sørensens anlæg med den sydvestvendte skråning med de halvmåneformede rum til solbadning, som man lige kan ane.

Skråningen med de halvmåneformede rum set fra bagsiden af vandlegepladsen.

Skråningen med de halvmåneformede rum set tæt på. I årenes løb er de blevet mindre markante.